

Бібліотека

Прес - реліз

Кременецька граматика

Старовинний Кременець протягом кількох сторіч був значним осередком культури, освіти, книгодрукування. Ще в 1636 році тут при Братському богоявленському монастирі з ініціативи волинського чашника Лаврентія Древінського та хорунжого Данила Малинського було відкрито школу, друкарню, шпиталь.

Брак підручників змушував самих учителів братських шкіл видавати книжки, навчальні посібники. Спеціальний підручник для учнів Кременецької братської школи — філії Києво-Могилянської академії — з'явився аж у 1638 році накладом Кременецької друкарні. Це була «Граматика или письменница языка словенскаго тцателем вкратце издана в Кремянци року 1638». Тут же вийшли ще дві книги: «Собор Луцкий...» та «О мистыриях». Діяльність Кременецької друкарні ще мало досліджена, однак немає сумніву, що «Граматика» 1638 року — найцінніше її видання. У передмові «До чительника» мовиться про граматику, її значення в суспільному житті. Цей підручник рекомендується студентам-слухачам братської школи. Кременецька «Граматика» складається з чотирьох частин: орфографії, етимології, синтаксису та просодії (науки про правильний наголос). Автор далі зазначає, що конкретно вивчає кожна із цих частин граматики. Підручник написаний доступною, близькою до народної, мовою, матеріал простий у викладі. Структура «Граматики» у багатьох випадках співпадає з відомою «Граматикою» Мелетія Смотрицького 1618 р. видання. Виклад матеріалу йде в такому ж розрізі.

Різниця в тому, що Кременецька «Грамати́ка» у порівнянні з «Грамати́кою» М. Смотрицького, набагато спрощена.

Видана 380 років тому, Кременецька «Грамати́ка» стала бібліографічною рідкістю.

Група учених-мовознавців працює над її перевиданням Кременецької граматики. Це дасть змогу розширити наші знання про перші посібники минулого з граматики, а також збагатить золотий фонд культурних надбань українського народу.

1. **Русанівський В.М. Історія української літературної мови : [підручник] / В.М. Русанівський. – К. : АртЕк, 2002. – с. 97**
2. **Крем'янецька друкарня // Огієнко І. І. Історія українського друкарства. — К., 1994 — С. 245–246**
3. **Українське православне книгодрукування Богоявленського братства в м. Крем'янці в 40–х рр. XVII ст. // Рожко В. Українське православне книгописання і книгодрукування на Волині (XI–XX): Іст.-краєзн. нарис. — Луцьк, 2005. — С. 142–145**
4. **Книгодрукування на Крем'яничині XVII–XVIII ст. // Чернихівський Г. І. Крем'яничина: історичне та літературне краєзнавство: Матеріали на допомогу педагогам і студентам педколеджу, учням середніх спеціальних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл. — Крем'янець, 1992. — С. 22–26**
5. **Чернихівський, Г. І. Кременеччина від давнини до сучасності: монографія / Г. І. Чернихівський. - Кременець : Папірус, 1999. – С. 61-62**
6. **Нечай, О. Діяльність Крем'янецької друкарні при Богоявленському монастирі / О. Нечай // Місто Кременець в історії освіти, науки і культури : Міжнародна наукова конференція, присвячена 365-річчю відкриття в Кременці філії Києво-Могилянської колегії / ред.-упоряд. Н.Дем'яненко. А.Ломакович, О.Василишин, В.Собчук. - Кременець : Кременецький педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка, 2002. - С.123-127**
7. **Погонець, І. Мандрівні друкарні Волині XVI-XVII ст. / І. Погонець // Актуальні проблеми гуманітарної освіти [Текст] : зб. наукових праць / за заг. ред. А. М. Ломаковича, В. Є. Бенери. - Кременець : РВЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2009. - №Вип. 5. - С. 128-131.**
8. **Куницька, Н. Кременецька братська школа : історія освіти на Кременеччині / Н. Куницька // Замок. - 2007. - №15-16, 30 серпня. - С.8.**
9. **Чабайовська, М. З історії українського книгодрукування : 20- річчя встановлення свята. До Дня української писемності та мови / М. Чабайовська // Початкова школа. - 2017. - №11. - С.4-7.**
10. **Міхно, О. Педагогічні скарби України: стародруки, книгодрукування / О. Міхно // Наука і суспільство. - 2015. - №1-2. - С.2-10.**

11. Середюк М. Кременецька грамати́ка // Прапор перемоги. — 1971. — 5 жовт.
12. Чернихівський Г. Кременецька грамати́ка 1638 року // Жовтень. — 1988. — № 12. — С. 108–109.
13. Чернихівський Г. Книжка з глибини століть // Вільне життя. — 1988. — 3 верес.
14. Гуцал П. «Грамати́ка» Кременецька // ТЕС. — Т., 2004. — Т. 1. А–Й. — С. 409–410
15. Німчук В.В. Основоположне значення „Грамати́ки” М. Смотрицького у вітчизняному мовознавстві / В.В. Німчук // Східнослов'янські грамати́ки XVI-XVII ст. — К. : Наука, 1982. — С. 6–20.
16. Німчук В. Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст. / В. Німчук. — К. : Наук. думка, 1985. — с. 162, 169
17. Німчук В. „Грамати́ки, или письменни́ця языка словенскаго” / В. Німчук // Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст.. — К. : Наук. думка, 1985
18. Русанівський В.М. Східнослов'янський компонент у „Грамати́ці” М. Смотрицького / В.М. Русанівський // Східнослов'янські грамати́ки XVI-XVII ст. — К. : Наука, 1982. — с. 116